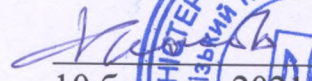

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Запорізького національного
університету

10 березня 2021 року

ВИТЯГ

з протоколу №8 фахового семінару кафедри теорії та практики перекладу з
англійської мови Запорізького національного університету
від 10 березня 2021 року

Присутні: 1) Члени кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови ЗНУ:

д. філол. н., проф. Зацний Ю.А.; к. філол. н., доц., в.о. зав. кафедри
Запольських С.П.; к. філол. н., доц. Андрєєва І.О.; к. філол. н., проф.
Клименко О.Л.; к. пед. н., доц. Прус С.І.; к. філол. н., доц. Фесенко І.М.;
д. філол. н., доц., проф. кафедри Шевченко О.І.; к. філол. н., доц.
Чуян С.О.; к. філол. н., доц. Юнацька А.Б.; к. філол. н., доц.
Воробйова М.В.; к. філол. н., доц. Хацер Г.О.; ст. викл. Погонєць В.В.;
асист. Густера Р.М.; к. соц. ком., ст. викл. Пузанов В.М.; ст. лаб.
Омельянська К.С.

2) Члени інших кафедр ЗНУ:

д. філол. н., проф. кафедри англійської філології ЗНУ Приходько Г.І.;
д. філол. н., проф., зав. кафедри слов'янської філології ЗНУ
Павленко І.Я.

3) Члени інших закладів вищої освіти:

д. філол. н., доц., зав. кафедри іноземних мов СумДУ Таценко Н.В.

Голова засідання: к. філол. н., доц., в.о. зав. кафедри теорії та практики
перекладу з англійської мови Запольських С.П.

Секретар: ст. лаб. Омельянська К.С.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ: обговорення наукових результатів дисертації
Степанова Віталія Валерійовича на тему «Лінгвосинергетичний аспект концепту
ПОЛІТИКА в сучасному американському англійському дискурсі», поданої на
здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія
(науковий керівник – д. філол. н., доц. Таценко Н.В.), для їхньої апробації й оцінки
новизни, теоретичного та практичного значення.

СЛУХАЛИ: голову засідання Запольських С.П., яка проінформувала, що для обговорення на фаховий семінар кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови представлено дисертацію Степанова В.В. на тему «Лінгвосинергетичний аспект концепту ПОЛІТИКА в сучасному американському англомовному дискурсі», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія. Дисертацію виконано на кафедрі теорії та практики перекладу з англійської мови ЗНУ (керівник – д. філол. н., доц., зав. кафедри іноземних мов СумДУ Таценко Н.В.). Тему дисертації в остаточній редакції затверджено на засіданні Науково-технічної ради ЗНУ (протокол №8 від 18 лютого 2021 року).

Степанов В.В. є аспірантом 4-го курсу ЗНУ. На момент фахового семінару повністю виконано індивідуальний план. Заліки з дисциплін складено успішно.

Результати дисертаційного дослідження висвітлено в 12 наукових публікаціях (6 – українські видання, 3 – закордонні журнали, 3 – друковані тези доповідей у збірниках матеріалів закордонних конференцій). Крім того, результати апробовано шляхом участі в 9 конференціях (7 – міжнародні, 2 – всеукраїнські).

СЛУХАЛИ: здобувача **Степанова В.В.** про результати виконаного дисертаційного дослідження.

Здобувач обґрунтував вибір теми дисертації; пояснив актуальність, мету та завдання дослідження; описав його об'єкт, предмет, матеріал і методологію; виклав основні наукові положення, що виносяться на захист; відтворив хід дослідження та його висновки; вказав на наукову й практичну значущість роботи.

Вибір теми дисертації зумовлений важливістю концепту ПОЛІТИКА для цивілізації: соціум постійно прагне жити краще, тому переосмислює процеси управління. Накопичені ревалоризовані знання відбиваються в мінливих значеннях лінгвістичних ресурсів як іменах ПОЛІТИКИ. Тобто, концепт ПОЛІТИКА тлумачиться як *ментальне динамічне утворення-інформація про політичні події, вербальне ім'я якого репрезентує колективну емпіричну єдність індивідуальних контактів із матеріальним світом, описує ставлення до нього та фіксує прогрес спільноти.*

Актуальність дослідження зумовлена домінантним статусом динамічних студій у лінгвістиці зокрема та в міждисциплінарній сфері загалом, що мотивує трактувати й вивчати однойменний концепт саме як динамічно обрамлену ментальну структуру з її еволюційною ревалоризацією крізь призму суспільної свідомості. Звідси, концепт ПОЛІТИКА постає саморегульованою системою, що змінюється за керівними принципами синергетики.

По-друге, зважаючи на порівняно молодий вік динамічних студій, наразі ще не проводилося вивчення концепту ПОЛІТИКА саме з позицій його динамічної онтології в суспільній свідомості, зокрема американській, що викликає нагальну потребу заповнити зазначену прогалину в лінгвістичній сфері.

Мета дослідження – відтворення поточної стадії динамізму концепту ПОЛІТИКА у свідомості американського соціуму, що в когнітивно-синергетичному ракурсі візуалізується у формі класичної польової моделі (ядро – ближня – дальня – крайня периферія), об'єктивуючись відповідними лінгвістичними ресурсами.

Для досягнення мети поставлено **завдання:**

– з'ясувати статус динамізму концепту ПОЛІТИКА (у філософському, когнітивному, синергетичному, дискурсивному аспектах);

- обґрунтувати релевантність вивчення динамізму концепту ПОЛІТИКА на компактних мінімоделях комунікації (корпусах автентичних текстів);
- визначитися з критеріями добору корпусів як матеріалу досліджень;
- розглянути релевантні формати реконструкції ПОЛІТИКИ як концепту (мережевий, матричний) з описом їхнього прикладного потенціалу;
- використати мережевий формат для побудови польової моделі динамізму концепту ПОЛІТИКА в когнітивному вимірі, а матричного – для аналогічних дій у синергетичному вимірі на матеріалі дібраних американських корпусів;
- проаналізувати реконструкції; встановити, які саме валоративні преференції простежуються в сучасному американському дискурсі щодо осмислення ПОЛІТИКИ як соціально значущого концепту;
- визначити, що саме є чинником еволюції концепту ПОЛІТИКА у свідомості американського соціуму й чи дійсно така еволюція, із синергетичного погляду, має істинні ознаки самоподібності.

Об'єкт дослідження – концепт ПОЛІТИКА, **предмет** – реконструкція його динамічної онтології у формі польової моделі в когнітивно-синергетичному вимірі сучасної англійської мови американського варіанта.

Матеріалом дослідження є корпуси лінгвістичних ресурсів – контексти про опис ПОЛІТИКИ з американського англомовного дискурсу (як аналога свідомості).

Для когнітивних студій було обрано 1000 контекстів з Корпусу сучасної англійської мови американського варіанта (СОСА).

Для синергетичної розвідки укладено 5 корпусів – 3 словникових (дефініції слова *politics* з 15 лінгвістичних та 7 політичних видань; тезаурусно-ідіомні номінації на політичну тему з 8 книг), 2 дискурсивні (300 висловлювань американських президентів, 180 цитат знаменитостей США про політичну сферу).

Методологія дослідження спирається на сучасні уявлення лінгвістів (Жаботинська С.А., Бондаренко Є.В., Нікітін М.В., Ленекер Р. та ін.) про кореляцію концептуальних (свідомість) і лексичних (мова) структур, тобто механізми людського мислення можуть вивчатися на ґрунті лінгвістичних ресурсів, що їх іменують. Отже, семи за семантичними методиками (компонентний аналіз, визначення логічних предикатів, асоціативний експеримент) трансформуються в домени матриці або мережі, що далі відсортовуються когнітивними операціями як фінальний аналог моделі концепту (польової, шарової, модусної тощо).

Відтак, для вивчення динамізму когнітивного виміру концепту ПОЛІТИКА автор скористався мережевим форматом реконструкції, для синергетичного – матричним. Отримані домени опрацювалися операціями когнітивної інтерпретації та проміантності, так що утворилася польова модель концепту ПОЛІТИКА, зони якої ієрархічно показують найбільш (ядро) і найменш (крайня периферія) важливі ознаки в сучасному осмисленні концепту американською свідомістю.

Щодо **методик** польових реконструкцій динамізму концепту ПОЛІТИКА, у когнітивному й синергетичному ракурсах автор пропонував новаторські ідеї:

1. Екстраполювати методика концептуального аналізу Жаботинської С.А. «семантика лінгвальних мереж» (СЛМ) на семантико-когнітивний аналіз Попової З.Д. та Стерніна Й.А. (когнітивний вимір);

2. Екстраполювати результати компонентного аналізу та визначення логічних предикатів на гомотетичне перетворення подібності Евкліда відносно центра (синергетичний вимір).

В обох випадках генерувалися концептуальні структури, які конвертувалися у фінальну польову модель за операціями когнітивної інтерпретації (тематичне абстрагування результатів аналізу до когнітивних ознак) та промінантності (понятійна акцентованість когнітивних ознак у концепті, ступінь якої визначається за їхньою частотністю в корпусі). Іншими словами, концептуальні структури ПОЛІТИКИ є неповноцінним концептом (поняттям), а польові моделі – повноцінним концептом, оскільки саме валоризація є головною рисою концепту.

Валоризація в отриманих польових моделях когнітивного і синергетичного ракурсів аналізується автором постфактум для встановлення, які преференції простежуються в сучасному американському дискурсі щодо осмислення ПОЛІТИКИ як соціально значущого концепту, що саме є чинником його еволюції і чи дійсно вона, із синергетичного погляду, має істинні ознаки самоподібності.

На захист автором виносяться такі **положення**:

1. ПОЛІТИКА виступає динамічно осмисленим концептом; процес такого осмислення виявляє себе як стабільне емпіричне накопичення управлінських знань із їхньою самоподібною циклічною свідомою переоцінкою, що має еволюційний характер. Тому концепт ПОЛІТИКА ідентифікується як ментальне динамічне утворення-інформація про політичні події, вербальне ім'я якого репрезентує колективну емпіричну єдність індивідуальних контактів із матеріальним світом, описує ставлення до нього та фіксує прогрес спільноти.

2. Принципи людського мислення вербалізуються у мові. Звідси, динамічно накопичені й ревалоризовані ознаки концепту ПОЛІТИКА візуально оформлюються як модель (наприклад, польова), структура і зміст якої виводяться з аналізу лінгвістичних ресурсів. Отже, така модель динамізму концепту може бути згенерована за релевантними лінгвістичними методиками як через мережевий, так і через матричний формат у когнітивному та синергетичному вимірах відповідно.

3. За результатами лінгвістичного аналізу в когнітивному й синергетичному ракурсах свідомості США концепт ПОЛІТИКА динамічно переосмислюється як зміна поглядів на прагматично орієнтоване управління (з наміром досягти максимального суспільного блага), що є головним чинником його самоподібної еволюції.

4. Синергетизм концепту ПОЛІТИКА проявляється в структурному та змістовому плані, і за таких обставин цілісна система концепту самоорганізована з витримкою регулярних закономірностей.

Про хід імплементації дослідження Степанов В.В. повідомив наступне:

1. **Когнітивна польова модель.** Опрацьована методикою СЛМ корпусна вибірка згенерувала 2844 груп логічних предикатів, когнітивно інтерпретованих до 26 пропозиційних схем базових фреймів. Їхні підтипи сортування виступили когнітивними ознаками концепту ПОЛІТИКА, що ранжувалися промінантністю у сенсі його макроструктури та змісту.

Макроструктура: інформаційний елемент (70 – 2,5%), образний складник (290 – 10,2%), інтерпретаційне поле (2484 – 87,3%).

Зміст: ядро (734 – 25,8%), ближня (808 – 28,4%), дальня (825 – 29%), крайня периферія (477 – 16,8%).

За результатами польової валоризації ПОЛІТИКИ встановлено, що сучасні американці вкладають найбільше значення в прагматичне управління соціумом заради спільного блага, коли політичні події постфактум обмірковуються з виведенням висновків про коригування влади в майбутньому (що надалі повторно

переосмислюватиметься). Це підтверджується найчастішими підтипами сортування пропозиційних схем як когнітивними ознаками ПОЛІТИКИ, коли саме виважений аналіз складає найбільшу суть для американців в осмисленні концепту:

– «AG-людина аналізує RT-ПОЛІТИКУ з AT-супроводжувачем (критично-нейтральне ставлення) [215]»;

– «OW-людина має OD-ПОЛІТИКУ [172]»;

– «AG-людина аналізує / не аналізує RT-пацієнс через IN-ПОЛІТИКУ (використання політики) [135]»;

– «AG-людина аналізує RT-ПОЛІТИКУ через IN-інструмент (суспільна галузь – історія і право) [111]»;

– «AG-людина аналізує RT-ПОЛІТИКУ через MD-медіатив (точка зору) [101]».

2. Синергетична польова модель. Досліджені за компонентним аналізом словникові та методикою визначення логічних предикатів дискурсивні вибірки згенерували матриці доменів концепту ПОЛІТИКА. Їхній внутрішній простір було відсортовано за операцією когнітивної інтерпретації. Далі вони конвертувалися в ядро (матриці за лінгвістичними і політичними словниками) та зони периферії (матриця за політичним дискурсом; матриця за публіцистичною комунікацією; матриця, реорганізована тезаурусним і тематико-асоціативним переосмисленням).

Матриці у макроструктурі виявилися подібними, і їх пов'язувала ідентична пропозиційна формула акціонального фрейму (каузативна схема):

I) «CR-СУБ'ЄКТ робить FT-УПРАВЛІННЯ у MD-ФОРМІ, через IT-ІНСТРУМЕНТ, ТАМ-СФЕРА/ОБ'ЄКТ, з AT-ОЦІНКА, з AT-СПОСІБ» (матриця за лінгвістичними словниками – лінгвістична підзона ядра);

II) «CR-СУБ'ЄКТ робить FT-УПРАВЛІННЯ у MD-ФОРМІ, через IT-ІНСТРУМЕНТ, ТАМ-СФЕРА/ОБ'ЄКТ, з AT-ОЦІНКА, з AT-СПОСІБ» (матриця за політичними словниками – фахова підзона ядра);

III) «CR-СУБ'ЄКТ робить FT-УПРАВЛІННЯ у MD-ФОРМІ, через IT-ІНСТРУМЕНТ, ТАМ/ТОДІ-ОБСТАВИНИ, з AT-ОЦІНКА, з AT-РЕЗУЛЬТАТ» (матриця за політичним дискурсом – ближня периферія);

IV) «CR-СУБ'ЄКТ робить FT-УПРАВЛІННЯ у MD-ФОРМІ, через IT-ІНСТРУМЕНТ, ТАМ/ТОДІ-ОБСТАВИНИ, з AT-ОЦІНКА, з AT-РЕЗУЛЬТАТ» (матриця за публіцистичним дискурсом – дальня периферія);

V) «CR-СУБ'ЄКТ робить FT-УПРАВЛІННЯ у MD-ФОРМІ, через IT-ІНСТРУМЕНТ, ТАМ-СФЕРА/МІСЦЕ, з AT-ОЦІНКА, з AT-МЕТА» (тезаурусна і тематико-асоціативна реорганізація ПОЛІТИКИ – крайня периферія).

Схожість макроструктури доменних матриць та збереження в них ідентичних акціональних реляцій свідчать, що під час еволюції концепту ПОЛІТИКА в американській свідомості польові матричні зони самоподібно накладаються на ідентичний пропозиційний каркас, і так до нескінченності у всіх типах дискурсу. Тобто, попри будь-які варіації переосмислень ПОЛІТИКИ (репелер), вона буде самоподібно реорганізована за механізмами акціонального фрейму (атрактор). Весь процес такої еволюції концепту ПОЛІТИКА у свідомості американців геометрично демонструється як одна з двох моделей:

а) гомотетична польова стратифікація правильних 6-кутників (площина);

б) гомотетична польова стратифікація правильних 6-кутних пірамід (простір).

Звідси, еволюція концепту ПОЛІТИКА в американській свідомості є дійсно синергетичною.

Крім того, в моделях було проаналізовано валоризаційні особливості матричних полів концепту ПОЛІТИКА (у контексті операції промінантності).

У словникових та дискурсивних полях валоризація реалізовувалася завдяки домену ОЦІНКИ. Тим не менш, у ядрі він мав самостійний характер, у периферії – службовий, оскільки перейшов у домен ОЦІНКА ПАРАМЕТРІВ УПРАВЛІННЯ. Тобто, якщо в першому випадку УПРАВЛІННЯ оцінювалося в окремому аспекті (шкала ЧЕСНІСТЬ-НЕЧЕСНІСТЬ), то в другому випадку кожен домен матриці акцентувався у валоризаційній перспективі (СУБ'ЄКТ, ФОРМА, ІНСТРУМЕНТ, ОБСТАВИНИ та РЕЗУЛЬТАТ УПРАВЛІННЯ розглядалися в кількісній емофатизації за ВИСОКОЮ, ПОМІРНОЮ / КРИТИЧНОЮ, НИЗЬКОЮ і НЕЙТРАЛЬНОЮ ОЦІНКОЮ).

Внутрішнє наповнення валоризаційних доменів словникового ядра (ОЦІНКА УПРАВЛІННЯ) й дискурсивної периферії (ОЦІНКА ПАРАМЕТРІВ УПРАВЛІННЯ) різне, але макроструктура споріднена, і вона зберігається під час подальшої еволюції концепту ПОЛІТИКА в свідомості за рахунок атрактора – акціональної каузативної схеми (зокрема, завдяки аргументній ролі АТ-супроводжувача).

У політичному та публіцистичному дискурсах промінантність матричних доменів ПОЛІТИКИ мала такий вигляд (у дужках зазначається підрахунок частотності реалізації компонентів):

Політичний дискурс (1218)

ФОРМА УПРАВЛІННЯ: 89
ОБСТАВИНИ УПРАВЛІННЯ: 276
СУБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ: 245
ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ: 380
РЕЗУЛЬТАТ УПРАВЛІННЯ: 228

ОЦІНКА ПАРАМЕТРІВ УПРАВЛІННЯ: 1218
(ВИСОКА – 259; ПОМІРНА / КРИТИЧНА – 38; НИЗЬКА – 117; НЕЙТРАЛЬНА – 804)

Публіцистичний дискурс (849)

ФОРМА УПРАВЛІННЯ: 108
ОБСТАВИНИ УПРАВЛІННЯ: 279
СУБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ: 144
ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ: 177
РЕЗУЛЬТАТ УПРАВЛІННЯ: 141

ОЦІНКА ПАРАМЕТРІВ УПРАВЛІННЯ: 849
(ВИСОКА – 76; ПОМІРНА / КРИТИЧНА – 52; НИЗЬКА – 123; НЕЙТРАЛЬНА – 598)

Найвищі промінантні позиції в обох дискурсах виявили домени ІНСТРУМЕНТ та ОБСТАВИНИ УПРАВЛІННЯ, тобто американці вкладають найбільшу суть в прагматичний вплив на політичну сферу з використанням певних засобів у конкретних обставинах. Водночас, якщо не враховувати нейтральну оцінку, політики США намагаються висвітлити управлінські дії переважно з позитивного боку, у той час як знаменитості – в негативному, прагнучи бути максимально критичними в переоцінці керівницьких стратегій.

Аналогічні тенденції можна простежити й у валоризації суто домену ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ: переважання високої оцінки для політичного дискурсу, низької для публіцистичної комунікації.

Політичний дискурс

ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ: 380

ВИСОКА ОЦІНКА – 193 (51%)
ПОМІРНА / КРИТИЧНА ОЦІНКА – 26 (7%)
НИЗЬКА ОЦІНКА – 83 (22%)
НЕЙТРАЛЬНА ОЦІНКА – 78 (20%)

Публіцистичний дискурс

ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ: 177

ВИСОКА ОЦІНКА – 36 (20%)
ПОМІРНА / КРИТИЧНА ОЦІНКА – 28 (16%)
НИЗЬКА ОЦІНКА – 59 (33%)
НЕЙТРАЛЬНА ОЦІНКА – 54 (31%)

Висновок: у дискурсі динамізм концепту ПОЛІТИКА в когнітивному й синергетичному вимірах свідомості США фактично проявляє себе як постійне переосмислення поглядів на емпірично акумульоване прагматичне управління соціумом заради його колективного блага, що ревалоризується в майбутніх стадіях дискурсу, візуалізуючись у формі польової моделі. Саме в цьому полягає чинник самоподібної еволюції концепту ПОЛІТИКА в американській свідомості.

Теоретичне значення дослідження для лінгвістики та германістики полягає в тому, що здійснюється новий погляд на польову модель концепту як динамічну систему у свідомості соціуму США зокрема та будь-якої спільноти загалом, яка виводиться через мережевий і матричний формат за новими комбінованими методиками (методика СЛМ + когнітивна інтерпретація + промінантність = семантико-когнітивний аналіз; компонентний аналіз / визначення логічних предикатів + когнітивна інтерпретація + промінантність = гомотетія).

Практична цінність роботи полягає в можливості використання результатів дослідження для укладання нових навчальних курсів із таких філологічних дисциплін як «Методологія лінгвістичних досліджень», «Корпусна лінгвістика», «Теорія дискурсу», «Лінгвістична семантика», «Лінгвістична прагматика», «Когнітивна лінгвістика», «Лінгвосинергетика» тощо. Імплементована методика дослідження концепту ПОЛІТИКА може бути застосована для розроблення нових навчальних програм із політології, соціології, психології та інших соціальних наук (поряд з уточненням результатів дослідницьких студій у названих галузях).

Завершивши доповідь, здобувач відповів на **запитання учасників семінару.**

1) Павленко І.Я. (д. філол. н., проф.): Чому саме досліджували концепт ПОЛІТИКА і чому саме в американському англомовному дискурсі?

Степанов В.В.: Політичні події є невід'ємним елементом суспільного життя, вони обумовлюють добробут соціуму. Звідси, люди постійно переосмислюють управлінські стратегії на колективне благо, тому ПОЛІТИКА постає соціально значущим концептом, який релевантно вивчати. Вибір американського дискурсу пояснюється тим, що сьогодні Сполучені Штати є лідером на політичній арені. Отже, американське осмислення концепту ПОЛІТИКА є доволі актуальним.

2) Андрєєва І.О. (к. філол. н., доц.): У дисертації Ви розглядали дискурс за діяльнісною інтерпретацією. Поясніть її суть і наведіть інші підходи до тлумачення дискурсу.

Степанов В.В.: Поняття дискурсу введено Харрісом З.С. 1952 року. Наразі єдиної дефініції дискурсу ще немає. Дослідниця Мартинюк А.П. для класифікації пропонує критерій стилю мислення – репрезентаційний та діяльнісний.

Репрезентаційний стиль мислення подає комунікацію як відображення реальності значеннями лінгвістичних знаків, які активують незмінні ментальні смисли за кожного комунікативного акту. Звідси, дискурс розуміється як будь-яке зв'язне використання мови завдовжки принаймні одне-два речення (формальний напрям) або ситуативно ангажоване спілкування (функціональний напрям).

За діяльнісного стилю мислення власне комунікація оновлює смисли, що модифікують традиційні значення знаків і самі еволюціонують у подальших комунікативних актах. Іншими словами, дискурс передбачає не тільки ситуативне використання мови, але й переосмислення співрозмовниками колективно набутих стратегій її імплементації в поточних і майбутніх обставинах спілкування.

На мій погляд, у дослідженні концепту ПОЛІТИКА діяльнісний підхід до розуміння дискурсу більш доречний, оскільки люди постійно переосмислюють управлінські стратегії, що й відбивається в мінливій комунікації.

3) Воробйова М.В. (к. філол. н., доц.): Які класифікації типів дискурсу Вам відомі?

Степанов В.В.: Карасик В.І. диференціює дискурс за позицією комунікантів у особистісно- і статусно-орієнтованому ракурсах. У першому випадку фокусується увага на розкритті внутрішнього світу мовців та порозумінні між ними (побутовий і буттєвий дискурси). У другому випадку акцентується суспільна роль, яку грають комуніканти (інституціональний та неінституціональний дискурси).

Приходько А.М. класифікує дискурс за регістрами комунікації: її середовищем (місце, час, соціальна стратифікація), модусом / режимом (етика, прагматика), стилем.

4) Зацний Ю.А. (д. філол. н., проф.): Ви виконували дослідження на корпусах. Чому саме корпуси Ви вважаєте доцільними для дослідження дискурсу? Чим корпус відрізняється від звичайного набору текстів? Чому Інтернет Ви також розцінюєте як корпус і як базу для створення нових корпусів? Чому для вивчення когнітивного виміру концепту ПОЛІТИКА Ви скористалися готовим корпусом СОСА, а для синергетичного дібрали власні?

Степанов В.В.: Дискурс є безмежним комунікативним середовищем, свідомістю соціуму, тому охопити його повністю нереально. На думку деяких вчених (Міллс С., Юнг М., Фандріх К. і Турмаїр М., Чернявська В.Є., Іванова О.В.), дискурсом можна вважати мінімоделі комунікації, коли обрані тексти або їхні фрагменти (споріднені за ситуативним контекстом та вербалізованим ними концептом) аналогічно ілюструють актуальні мовленнєві явища соціуму в мініатюрному, але рівноцінно достовірному форматі. Такі моделі комунікації іменуються корпусом.

Корпус – це набір текстів, але не просто набір. Щоб бути повноцінним корпусом, цей набір повинен мати такі ознаки: репрезентативність, електронний формат і анотування з подальшою програмною підтримкою.

Репрезентативність – головна ознака корпусу. Це здатність корпусу бути мінімоделлю комунікації, максимально наближеною до реальності. Тобто, тексти мають бути автентичними і правильно добиратися. Електронний формат передбачає оцифрування текстів. Далі вони анотуються: зазначається посилання на джерело і додатково можуть пояснюватися лінгвістичні одиниці текстів. Зрештою, обирається програма (наприклад, *AntConc*) для завантаження і опрацювання корпусу.

Інтернет також вважається корпусом, причому ідеальним, оскільки він містить максимальний асортимент ресурсів (репрезентативність), які повністю оцифровані і проанотовані, а для їхнього пошуку використовується пошукова система браузера. Іншими словами, Інтернет є віртуальним корпусом. Він і сам є корпусом, і може використовуватися для добору нових корпусів.

Вивчення когнітивного виміру концепту ПОЛІТИКА на ґрунті корпусу СОСА пояснюється тим, що він є найбільш об'ємним, найбільш репрезентативним і одним із найбільш авторитетних саме щодо американського англомовного дискурсу.

Для синергетичних студій добиралися окремі корпуси, оскільки зони периферії будувалися за політичним і публіцистичним дискурсом США щодо опису політичного життя, а саме таких корпусів не існує. Звідси, треба було дібрати власні корпуси, що й було зроблено: вилучено з віртуального корпусу 300 цитат президентів і 180 висловлювань знаменитостей про ПОЛІТИКУ.

5) Запольських С.П. (к. філол. н., доц.): У роботі Ви тлумачите концепт ПОЛІТИКА як ментальне динамічне утворення-інформація про політичні події, вербальне ім'я якого репрезентує колективну емпіричну єдність індивідуальних контактів із матеріальним світом, описує ставлення до нього та фіксує прогрес спільноти. За яким саме підходом було виведено таку дефініцію? Хто ще зі вчених досліджував концепт за таким підходом? Які загалом підходи до розуміння концепту Вам відомі?

Степанов В.В.: Знаю психологічний, логіко-філософський, культурологічний, інтегративний підходи.

За психологічним підходом концепт ідентифікується як ментальне утворення, що в процесі мислення заміщує множину предметів схожого роду. Якщо таке утворення містить суто логічне наповнення, концепт є пізнавальним. Якщо додатково присутній естетично-оцінний підтекст, концепт є художнім.

Логіко-філософський підхід подає концепт як ментальну одиницю крізь призму семантичного трикутника «слово – ідея – річ» і ототожнює з поняттям. Матеріальна річ іменується вербальним знаком, що активує в мисленні ментальну ідею про річ (словесне значення як зміст поняття). Ідея корелює з описуваною річчю як предметне значення лексеми (об'єм поняття), а річ прирівнюється до лінгвістичної дійсності, втіленої знаком (смысл поняття). Тобто, концепт-поняття виступає цілісною єдністю знаку, значення і смислу, що еквівалентно трикутнику «знак – значення – смисл».

Поряд із логіко-філософським підходом, є комунікативні, нейробіологічні осмислення концепту. Залежно від умов життя і ситуації спілкування, у людини постійно активуються варіативні ансамблі нервових клітин, що і акумулює попередній досвід взаємодій з концептом, і формує нове ставлення до нього. Отже, концепт постає перцептивно-когнітивно-афективно-волевиявленнєвим утворенням

динамічної природи з комунікативно умотивованим функціонуванням. Цей підхід розроблювався Залевською О.О., Кравченком О.В., Шевченко І.С., Мартинюк А.П., Таценко Н.В.. Саме він став основою для виведення моєї власної дефініції концепту ПОЛІТИКА.

Культурологічний підхід розуміє концепт як утворення, що несе певну цінність для конкретної спільноти.

Інтегративний підхід розглядає концепт в мультивекторності людської діяльності, що перебуває на певному етапі розвитку. Активована концептом інформація схильна до багатовимірності, так що остання транслюється з однієї сфери в іншу. Тобто, сутність аналізується крізь призму кількох галузей одночасно, і структура концепту стає ширшою за змістом, виходячи на новий рівень еволюції.

6) Шевченко О.І. (д. філол. н., доц., проф. кафедри): У роботі Ви згенерували синергетичні і когнітивні польові моделі концепту ПОЛІТИКА як аналоги динамічного фігурування концепту у свідомості. Чому саме лінгвістичні ресурси Ви вважаєте релевантними для вивчення свідомості – який саме зв'язок між мовою і свідомістю? І чому у Вашій роботі проводиться різниця між поняттями концептуальної і когнітивної / синергетичної моделі?

Степанов В.В.: Людина перцептивно сприймає події світу, що ментально опрацьовується і вербально поширюється серед інших членів соціуму. Кореляція між накопиченими в свідомості даними (концепт) та одиницями, що їх іменують (мова), говорить про зв'язок між концептом та лексичним значенням його імен. Отже, концептуальна структура (свідомість) ідентична лексичній структурі (мова), і це свідчить про можливість вивчення механізмів людського мислення на ґрунті лінгвістичних ресурсів.

Ідентичність концепту та лексичного значення його імені засвідчує, що він може виводитися методиками вивчення семантичної структури слів (компонентний аналіз словникових дефініцій, визначення логічних предикатів у дискурсивних контекстах, асоціативний експеримент). Отримані семи прирівнюються до доменів як когнітивних ознак концепту і зображуються як матриця (номенклатура доменів) або мережа (пропозиціонально упорядковані домени).

Згенерована за методиками семантичного аналізу концептуальна структура надалі підлягає когнітивному моделюванню, тобто ранжуванню змісту концепту у свідомості за конкретними когнітивними операціями (специфікація, фокусування, проміантність, перспективізація тощо). Як наслідок, залежно від залучених когнітивних операцій, із однієї концептуальної моделі може утворитися кілька когнітивних моделей як наочний сукупний досвід осмислення певного концепту свідомістю мовної спільноти (польова, модусна, шарова тощо).

Іншими словами, концептуальна модель – це свого роду неповноцінний концепт: він не пройшов обробку когнітивними операціями (валоризація). Лише когнітивно опрацьована модель є повноцінним концептом. У моєму випадку для концепту ПОЛІТИКА було виведено концептуальну модель, яка операціями когнітивної інтерпретації та проміантності трансформувалася в польову модель.

7) Приходько Г.І. (д. філол. н., проф.): Якщо концептуальна модель генерується одна, то чому ж у Вас в когнітивному розділі модель мережева, а в

синергетичному – матрична? І якщо концептуальна модель генерується одна, а з неї потім виводяться декілька когнітивних, наведіть приклади відомих Вам когнітивних моделей і поясніть різницю між ними (зокрема, за якими саме операціями вони генеруються з концептуальної структури).

Степанов В.В.: За Жаботинською С.А. та Бондаренко Є.В., концептуальна модель утворюється з доменів, які є аналогом семної структури лексичного значення. Вони отримуються за методиками семантичного аналізу (компонентний аналіз дефініцій, визначення логічних предикатів у дискурсивних контекстах, асоціативний експеримент) і позначаються як матриця (проста номенклатура доменів) або мережа (пропозиціонально упорядковані домени).

Тобто, концептуальна структура одна й та ж – домени, – але упорядковуються вони в матричному або мережевому форматі. Для демонстрації я скористався мережевим форматом у когнітивному розділі, а матричним – у синергетичному.

Концептуальна модель може перевертілитися в когнітивну, скажімо, за рахунок операції промінантності – понятійної акцентованості когнітивних ознак у концепті, ступінь якої визначається за числом їхньої частотності. Так можна вивести польову, модусну або шарову когнітивні моделі.

Польова модель концепту передбачає групування когнітивних ознак за спадною кількістю у формі польових зон (ядра, ближньої, дальньої і крайньої периферії). Ядро фіксує найбільш актуальні когнітивні ознаки, тобто що саме має найбільше значення в осмисленні концепту спільнотою, на лінгвістичному ґрунті якої він досліджувався. Периферійні поля зонально відтворюють менш актуальні ознаки в концепті для мовного колективу. Когнітивні ознаки сортуються віднесенням до образного, інформаційного та інтерпретаційного складників.

У модусній моделі концепту концепт-лексичне значення, закріплений за мовним знаком, когнітивно розкриває себе як родо-видова сутність (ядро-інтенціонал), що експлікується в дискурсі рештою його ознак (периферія-імплікаціонал: жорсткий, високоімовірнісний, слабкий та від'ємний). Утім, за промінантного переходу сем концептуальної структури в інтенціонально-імплікаціональний формат, ядро, на відміну від польової моделі, не визначається за найвищою частотністю ознак. Семи інтенціоналу позначають лише сутність концепту в свідомості, а ознаки імплікаціоналу навпаки кількісно ранжуються залежно від їхньої актуальності в експлікації інтенціоналу концепту в дискурсі.

Нікітін М.В. стверджує, що за будовою концепт стабільний, але приймає різні іпостасі за реалізацією в дискурсі, що пояснюється активацією певного набору інтенціональних та імплікаціональних ознак. Тобто, один і той самий концепт у різних комунікативних ситуаціях транслюється в контрастні операціональні субформи, або модуси – логічний, розпізнавальний та структуративний.

Шарова модель концепту подає концепт як утворення, понятійне начало якого, проходячи крізь сито етнопсихологічної оцінки, органічно з'єднується з лінгвокультурним. Тобто, концепт структурується як послідовне нашарування трьох складників – поняттєвого субстрату (основа), перцептивно-образного адстрату (надбудова-1) і валоративного епістрату (надбудова-2).

Поняттєвий шар розкриває денотативну співвіднесеність концепту з його референтом. Позначена ним сутність активує в свідомості певні ментальні асоціації (накладання перцептивно-образного адстрату) як результат чуттєвого сприйняття,

інтуїтивного та емоційного обмірковування інформації. Зрештою, у особи викликається певне ставлення до референта – валоризація, яка проявляється за актуальністю та оцінністю. Перша простежується в частотності вживання імен концепту, друга – в кількісному об'ємі оцінних ознак у їхніх денотативних значеннях. Цим визначається роль і місце конкретного концепту з-поміж інших концептів у свідомості спільноти.

8) Клименко О.Л. (к. філол. н., проф.): У дисертації Ви зазначили, що в когнітивному і синергетичному розділах використовуються новаторські методики. У першому випадку це методика СЛМ Жаботинської С.А. із семантико-когнітивним аналізом Попової З.Д. та Стерніна Й.А., у другому – компонентний аналіз / визначення логічних предикатів та методика гомотетичного перетворення подібності Евкліда (геометрія). Скажіть, будь ласка, якщо ці методики вже існують, у чому ж саме тоді полягає «інноваційність» Вашої дослідницької методики? І навіщо Ви використовували геометричні методи для лінгвістичних досліджень?

Степанов В.В.: Оскільки в дисертації спочатку генерується концептуальна модель, а з неї виводиться одна з когнітивних, то доречно скористатися екстраполяцією методик. Відтак, саме в принципі екстраполяції конкретних методик і полягає саме мій новаторський підхід до вивчення концепту ПОЛІТИКА.

Для когнітивного виміру було екстрапольовано методику СЛМ на семантико-когнітивний аналіз, оскільки перша подає концептуальну модель, а друга (після операцій когнітивної інтерпретації та промінантності) – польову когнітивну.

Принцип екстраполяції методик виглядає так:

1) Побудова номінативного поля концепту – укладання корпусної вибірки контекстів лексеми *politics*;

2) Аналіз і опис семантики мовних засобів номінативного поля концепту – визначення логічних предикатів ПОЛІТИКИ у корпусній вибірці;

3) Когнітивна інтерпретація результатів опису семантики мовних засобів (формування когнітивних ознак концепту) – тематичне групування логічних предикатів крізь призму базових пропозиційних схем ПОЛІТИКИ (когнітивними ознаками вважаємо підтипи сортування логічних предикатів у межах пропозиційних схем ПОЛІТИКИ в корпусній вибірці);

4) Опис змісту концепту у вигляді переліку когнітивних ознак – надання списку пропозиційних схем ПОЛІТИКИ з поділом на підтипи сортування предикатів;

5) Моделювання концепту:

5.1) Опис макроструктури концепту (упорядкування когнітивних ознак за належністю до образного, інформаційного, інтерпретаційного елементів; визначення їхнього співвідношення в структурі концепту) – відповідне ранжування підтипів сортування логічних предикатів у структурі ПОЛІТИКИ;

5.2) Опис категорійної структури концепту (визначення ієрархії когнітивних класифікаційних ознак) – ранжування пропозиційних схем ПОЛІТИКИ як когнітивних класифікаційних ознак за частотністю вживання у корпусній вибірці;

5.3) Опис польової організації когнітивних ознак (віднесення до ядра, ближньої, дальньої і крайньої периферії) – репрезентація польової структури концепту за частотністю вживання у вибірці підтипів сортування логічних предикатів пропозиційних схем ПОЛІТИКИ;

б) Формування висновків про концепт – огляд польової когнітивної моделі ПОЛІТИКИ постфактум із підведенням підсумків дослідження.

Для синергетичного виміру екстрапольовано результати компонентного аналізу (словникові дефініції) та методики визначення логічних предикатів (дискурсивні вибірки) на гомотетію Евкліда. Причина екстраполяції лінгвістичних реконструкцій (матричні поля) на математичні (модель самоподібності ПОЛІТИКИ) пояснюється тим, що синергетика є міждисциплінарною наукою, а власне принципи самоподібності первинно були вивчені саме в геометрії (теорія фракталів Мандельброта Б.). Крім того, на мій погляд, самоподібність концепту недостатньо просто вивести лінгвістично, треба відтворити її й візуально.

9) Фесенко І.М. (к. філол. н., доц.): Якщо Ви говорите, що самоподібність походить з геометрії, зокрема від теорії фракталів Мандельброта Б., то чому ж Ви не користуєтесь фрактальною методикою, а пропонуєте гомотетію Евкліда для синергетичних реконструкцій концепту?

Степанов В.В.: Фрактальна самоподібність є доволі популярною у лінгвістичних дослідженнях. Утім, у фрактальних студіях одиниці вивчаються від ширшого до вузкого, а польова модель концепту будується за діаметрально протилежним напрямом – від вузкого ядра до найширшої крайньої периферії. Звідси, на мій погляд, краще скористатися альтернативною методикою – наприклад, гомотетією Евкліда, – де аналогічно витримуються механізми самоподібності.

10) Шевченко О.І. (д. філол. н., доц., проф. кафедри): За Вашими результатами американці динамічно переосмислюють ПОЛІТИКУ з прагматичними інтенціями, і саме це в синергетичному аспекті є головним чинником еволюції концепту. Надайте, будь ласка, філософську дефініцію терміна прагматизм.

Степанов В.В.: Прагматизм – філософський напрям, за яким об'єктивність істини заперечується; істинним визнається лише те, що дає практично корисні результати.

ВИСТУПИЛИ: науковий керівник здобувача д. філол. н., доц, зав. кафедри іноземних мов СумДУ Таценко Н.В.; д. філол. н., проф. Зацний Ю.А.; д. філол. н., доц., проф. кафедри Шевченко О.І.; к. філол. н., проф. Клименко О.Л.; д. філол. н., проф. кафедри англійської філології ЗНУ Приходько Г.І.; д. філол. н., проф., зав. кафедри слов'янської філології ЗНУ Павленко І.Я.

Після відповідей Степанова В.В. на запитання учасників семінару **науковий керівник** д. філол. н., доц. **Таценко Н.В.** озвучила **висновок** з оцінкою роботи здобувача у процесі підготовки дисертації, виконання індивідуального плану роботи аспіранта (освітня і навчальна складові).

Таценко Н.В. (д. філол. н., доц.):

Степанов Віталій Валерійович був зарахований до аспірантури ЗНУ за результатами конкурсних вступних іспитів за цільовим призначенням (державне замовлення, очна денна форма навчання) терміном на чотири роки з 13 вересня 2017

року до 12 вересня 2021 року зі спеціальності 035 Філологія (згідно з наказом №1532-с від 08.09.2017 по ЗНУ).

До аспірантури закінчив з відзнакою магістратуру Сумського державного університету (30.04.2017) зі спеціальності «Переклад». Здобув професійну кваліфікацію: «Перекладач, викладач англійської та німецької мов».

Під час навчання в аспірантурі брав активну участь у науковій діяльності. Зокрема, був учасником 9 конференцій: 7 міжнародних, 2 всеукраїнських.

Працював у поєднанні з навчанням на кафедрі германської філології СумДУ, де викладав «Практичний курс німецької мови», «Практику перекладу з німецької мови для юристів».

У 2017-2018 роках був науковим керівником проекту «Випуск фундаментальної розробки з адекватного перекладу прислів'їв», реалізованого в рамках отриманого гранту НТСА СумДУ. За результатами гранту видано навчальний посібник накладом 60 одиниць:

Степанов В.В., Баранова С.В., Близнюк А.С. Адекватний переклад англійських прислів'їв: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2018. 155 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/69026>.

Одним із рецензентів книги виступив д. філол. н., проф. кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови ЗНУ Зацний Ю.А..

Аспірант Степанов В.В. на момент семінару успішно склав заліки з усіх дисциплін. Пройшов педагогічну практику. Має сертифікати про складені мовні іспити міжнародного зразка (2019 рік):

- іспит із німецької мови «onSET» (рівень C1);
- іспит із англійської мови «onSET» (рівень B2).

Індивідуальний план наукової роботи здобувача Степанова В.В. затверджено на засіданнях кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови ЗНУ (протокол №3 від 13.10.2017) та ради факультету іноземної філології ЗНУ (протокол №7 від 01.11.2017). Науковий керівник – Таценко Н.В..

Термін написання дисертації за планом: 2017–2021 роки. Робота має 4 розділи: 1 теоретичний, 1 методологічний, 2 практичні. Автором процитовано 584 одиниці літератури (362 – теоретичні джерела, з них 127 іноземною мовою; 27 – словники; 195 – ілюстративний матеріал). Робота має 3 об'ємні додатки із проаналізованими корпусними вибірками. Повний обсяг дисертації (з додатками) становить 435 сторінок, основний текст – 195 сторінок.

Своєчасність та повнота написання дисертаційних розділів підтверджується успішним проходженням щопіврічної атестації.

Основні положення роботи висвітлено в 12 наукових публікаціях (6 – українські видання, 3 – закордонні журнали, 3 – друковані тези доповідей у збірниках закордонних конференцій).

Дисертацію виконано згідно з темою дослідження – «Лінгвосинергетичний аспект концепту ПОЛІТИКА в сучасному американському англомовному дискурсі». Остаточну редакцію теми затверджено на засіданні Науково-технічної ради ЗНУ (протокол №8 від 18 лютого 2021 року).

Актуальність роботи зумовлена панівним місцем динамічних студій у міждисциплінарному ракурсі: науковці як природничих, так і гуманітарних дисциплін розглядають досліджувані феномени саме в якості динамічних систем, структура і змістове наповнення яких регулярно реорганізуються з виведенням

об'єкта на новий етап еволюції. Актуальність криється й у антропоцентричній орієнтованості сучасної науки, коли дослідницькі пошуки зосереджуються на вивченні практичної діяльності людини з експлікацією відповідних причинно-наслідкових зв'язків. Саме цим визначається вибір автором концепту ПОЛІТИКА як **об'єкта дослідження**, у той час як **предмет** полягає в реконструкції його динамічної онтології у формі класичної польової моделі в когнітивному та синергетичному вимірах свідомості сучасного американського соціуму.

Метою роботи Степанова В.В. є побудова польових моделей динамічності концепту ПОЛІТИКА (за принципом ядерно-периферійної стратифікації) як мінливої валоративно акцентованої інформації у свідомості сучасного американського соціуму. Для досягнення такої мети автор досліджує дискурс (як варіативне середовище об'єктивації концепту) на його достовірних мініатюрних моделях – корпусах, дібраних із автентичних американських джерел.

Наукова новизна полягає в тому, що Степановим В.В. пропонується новий погляд на польову модель концепту. По-перше, автор запропонував ідею вважати таку модель динамічною. По-друге, ідея реконструкції динамізму концепту в польовій формі вперше практично імплементована автором і в когнітивному, і в синергетичному вимірі свідомості соціуму США, причому через нові комбіновані методики. Так, для когнітивних студій використано мережевий механізм: методика Жаботинської С.А. СЛМ екстраполюється на семантико-когнітивний аналіз Попової З.Д. і Стерніна Й.А. через операції когнітивної інтерпретації та промінантності, що зрештою відсортовує когнітивні ознаки ПОЛІТИКИ в польовому вимірі. Синергетичні студії реалізовано в матричному ракурсі: корпусні ресурси опрацьовуються компонентним аналізом і методикою визначення логічних предикатів, після чого конвертуються в ядерно-периферійні зони ПОЛІТИКИ з витримкою правил гомотетичного перетворення подібності Евкліда та встановленням закономірностей атракторно-репелерної реорганізації концепту в свідомості. Зрештою, за результатами когнітивних і синергетичних дослідів автор визначає, що головним чинником еволюції концепту ПОЛІТИКА в американській спільноті є прагматичні амбіції в керуванні державою: мешканці США попри будь-які обставини прагнуть жити краще, тому переосмислюють уже набутий управлінський досвід, щоб не допускати аналогічних помилок у майбутньому.

Отримані в дисертації результати та висновки достовірні й об'єктивні. Вона виконана відповідно до індивідуального плану роботи, а також із дотриманням правил академічної доброчесності (усі запозичення мають посилання на джерело).

Дослідження має чимале **теоретичне значення**, оскільки результати роблять внесок у когнітивну лінгвістику, лінгвосинергетику, корпусну лінгвістику, теорію мовного дискурсу, методологію лінгвістичних досліджень.

Практична значущість роботи полягає, по-перше, в можливості використання її результатів для укладання нових навчальних курсів із лінгвістичних дисциплін. По-друге, викладена в дисертації методика дослідження ПОЛІТИКИ аплікабельна для залучення у якості альтернативного підходу до вивчення соціальних явищ у суміжних із лінгвістикою галузях (для уточнення результатів політологічних, соціологічних, психологічних та інших студій).

Підсумовуючи, вважаю, що праця Степанова В.В. «Лінгвосинергетичний аспект концепту ПОЛІТИКА в сучасному американському англomовному дискурсі» відповідає вимогам Постанови КМУ від 06.03.2019 № 167 «Про проведення

експерименту з присудження ступеня доктора філософії» та може бути представлена для проведення попередньої експертизи.

Загалом освітню і наукову діяльність аспіранта за період навчання в аспірантурі ЗНУ оцінюють позитивно.

Павленко І.Я. (д. філол. н., проф.):

Дисертація справляє позитивне враження. Є чіткий поділ на теоретичний, методологічний та два практичні розділи. Теорія належно структурована: описуються філософські передумови вивчення концепту ПОЛІТИКА, експліковано сучасний динамічний статус концепту і дискурсу, роз'яснено корпусні технології та їхній потенціал у вивченні політичних феноменів із лінгвістичної точки зору. Методологія добре сконструйована: у двох підрозділах автор вибудовує власну стратегію досліджень на ґрунті існуючих методик із їхнім новим переосмисленням (когнітивний розділ – екстраполяція методики СЛМ на семантико-когнітивний аналіз, синергетичний розділ – екстраполяція методики компонентного аналізу / визначення логічних предикатів на гомотетію). Практичні розділи відображають коректність обраної стратегії та релевантність отриманих результатів.

Основний текст роботи (195 сторінок) вкладається в рекомендовані межі, однак загальний обсяг (435 сторінок) значно перевищує ліміт. Утім, додатки (175 сторінок) не враховуються до основного об'єму, а зменшити його не вважається за можливе: у додатках автором подається детальний аналіз дискурсивних контекстів, без наведення якого дослідження було б неповним. Тому таке зауваження не є принциповим.

Враховуючи зазначене, дисертація виконана на гарному рівні і може бути рекомендована до захисту.

Зацний Ю.А. (д. філол. н., проф.):

Беззаперечною перевагою роботи є використання корпусів як автентичного мініатюрного дискурсивного середовища фігурування концепту ПОЛІТИКА в сучасному американському соціумі. Авторські комплекти контекстів для аналізу є саме повноцінними корпусами: їх дібрано із сучасної комунікації американців, що належать до коректних соціальних груп (політики та знаменитості відповідно). Тобто, репрезентативність як головну ознаку корпусу витримано. Крім того, збережено анотування (надаються актуальні посилання на джерела висловлювань), а також усі контексти представлено в електронному форматі.

У дисертації використано популярні та перевірені на практиці лінгвістичні методики аналізу (методика СЛМ, компонентний аналіз тощо). Однак, автором на базі мовленнєвого матеріалу виводяться механізми осмислень політичних феноменів. Звідси, може скластися враження, що дисертація своїми результатами більше націлена на політологічні, а не лінгвістичні студії. Зазвичай мовознавці працюють у протилежному напрямі: не феномени пояснюють лінгвістику, а лінгвістика феномени.

Утім, реконструкція концептів – особлива справа, оскільки їхня структура та зміст встановлюються безпосередньо через лінгвістичний аналіз, після чого вивчаються на предмет ментальних варіацій. Лінгвістична основа в обох практичних розділах роботи присутня – вибірки з корпусу СОСА та окремо дібрані корпуси політичних і публіцистичних цитат. Проаналізована вона належним чином.

Когнітивна та синергетична моделі концепту ідентифіковані та опрацьовані на належному рівні. Отже, концептуальні принципи автором витримано, тому дослідницький хід «від мови до свідомості», а не «від свідомості до мови» виправдовується і вважається доцільним.

Крім того, автор у методологічному розділі слушно зазначає, що лінгвістика є відображенням колективної свідомості. Відтак, методики лінгвістичного аналізу виводять концептуальну модель ПОЛІТИКИ, яка далі конвертується автором в ментальні когнітивну і синергетичну моделі. Це додатково пояснює доречність певного відходу автора від традиційних лінгвістичних стратегій досліджень.

Враховуючи зазначене, не заперечую щодо рекомендації роботи до захисту.

Приходько Г.І. (д. філол. н., проф.):

Ознайомлення з дисертацією дозволяє впевнитися в тому, що автор чітко і ґрунтовно описав існуючу методологію реконструкції концептів у матричному та мережевому форматах. Зокрема, експліковано кореляцію між лінгвістикою та свідомістю, коли мовні ресурси відбивають механізми ментального осмислення конкретних феноменів. Так, методиками семантичного аналізу (компонентний аналіз, визначення логічних предикатів) автор вивів концептуальні моделі ПОЛІТИКИ, які конвертувалися ним у польову форму для подальшого вивчення. Згенеровані моделі не лише пояснюються вербально, але й зазначаються графічні схеми, що підкреслює коректність отриманих результатів.

Хоча методологічний розділ багатий на текст, бажано було б надати більше прикладів для експлікації методик (скажімо, проілюструвати пропозиції схем базових фреймів для методики СЛМ). Крім того, автору треба уважно ставитися до номінацій понять. Якщо говориться про досліджуваний концепт, варто його називати «концепт ПОЛІТИКА», а не просто «ПОЛІТИКА», щоб читач не переплутав концепт із феноменом політики як таким.

Водночас, зауваження щодо імен концепту є радше дискусійним, а не категоричним: когнітивісти у своїх дослідженнях мають на увазі зазвичай саме концепт, якщо його назва наводиться великими літерами (без слова «концепт» як такого). Тим не менш, для коректності розуміння тексту краще не відходити від формули «слово *концепт* + його ІМ'Я».

Вважаю, що роботу можна рекомендувати до захисту.

Клименко О.Л. (к. філол. н., проф.):

Дисертація виконана на якісному рівні. Автор використав 584 джерела. Серед бібліографії присутня велика кількість джерел іноземних фахівців (127 одиниць), де переважають посилання на дослідження вчених у авторитетних міжнародних виданнях за останні 5-10 років. Проаналізовано колосальний ілюстративний матеріал – 27 словників, дискурсивні вибірки зі 195 ресурсів віртуального корпусу. Весь досліджений матеріал відображений у роботі з коректними і чинними посиланнями – як у тексті практичних розділів, так і в додатках.

Проте, певне зауваження викликає «інноваційність» методик дослідження. «Інноваційною» автор у роботі називає пропоновану ним комбінацію вже існуючих методик. Погоджуюсь із тим, що автор дійсно вперше запропонував екстраполювати зазначені в роботі методики. Проте не слід такі дії називати «інноваційними». Краще сказати «новаторський підхід поєднання методик».

Крім того, у синергетичному розділі роботи автор залучає геометрію для опрацювання лінгвістичних результатів. Зазвичай мовознавці не використовують геометричний інструментарій у якості дослідницької методики. Але синергетика є наукою міждисциплінарною, і механізми самоподібності концепту після лінгвістичних реконструкцій візуально цілком можна подати і додатково довести саме через геометричні побудови, що автор і здійснив. Більш того, власне й механізми самоподібності було первинно залучено до лінгвосинергетики саме з геометрії (теорія фракталів Мандельброта Б.).

Підсумовуючи сказане, вважаю, що робота може бути подана до захисту.

Шевченко О.І. (д. філол. н., доц., проф. кафедри):

Концепт ПОЛІТИКА, що як ментальне утворення досліджується у свідомості американського соціуму, у роботі згенеровано за релевантними форматами – мережевим і матричним, – що традиційно визнані доцільними моделювальними інструментами (у тому числі в студіях штучного інтелекту). Згенеровані автором візуальні моделі в когнітивному і синергетичному вимірах гарно ілюструють процес сучасного осмислення концепту ПОЛІТИКА спільнотою США. Крім того, когнітивна операція промінантності слугує засобом для встановлення, що саме є головним, а що другорядним для американців у такому осмисленні.

Лінгвістична основа дослідження не викликає зауважень. Проаналізовано об'ємний матеріал, який є американського походження і дійсно сучасний. Водночас, окрім міждисциплінарної суміжності роботи до політології та геометрії, простежується нахил автора й у бік філософії. Зокрема, написано окремий підрозділ про історичний опис феномену політики у філософській перспективі, що у другому підрозділі (після розгляду підходів до тлумачення концепту) стало основою для виведення авторської дефініції концепту ПОЛІТИКА.

Крім того, результати дослідження також мають філософський відтінок. Автор резюмує, що «динамізм концепту ПОЛІТИКА в когнітивному і синергетичному вимірах американської свідомості фактично проявляє себе як постійне переосмислення поглядів на емпірично акумульоване *прагматичне* управління соціумом заради його колективного блага, що повторно ревалоризується в майбутніх стадіях дискурсу, візуалізуючись у формі польової моделі». Тобто, концепт ПОЛІТИКА переосмислюється в сенсі філософії прагматизму.

Тим не менш, філософський підтекст є радше наслідком результатів, які були отримані з лінгвістичних студій. Отже, це зауваження не є принциповим.

Вважаю, що робота може бути подана до захисту.

У голосуванні взяли участь 16 осіб.

«За» – 16 голосів.

«Проти» – 0 голосів.

«Утрималися» – 0 голосів.

Рішення прийнято одностайно.

УХВАЛИЛИ:

1. Визнати, що за підсумками проведення фахового семінару результати дисертації Степанова Віталія Валерійовича на тему «Лінгвосинергетичний аспект

концепту ПОЛІТИКА в сучасному американському англомовному дискурсі», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія, мають наукову новизну, теоретичне і практичне значення.

2. Рекомендувати рецензентам д. філол. н., проф. Павленко І.Я. та к. філол. н., проф. Клименко О.Л. під час проведення попередньої експертизи та підготовки висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Степанова Віталія Валерійовича на тему «Лінгвосинергетичний аспект концепту ПОЛІТИКА в сучасному американському англомовному дискурсі», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія, взяти до уваги підсумки цього фахового семінару.

Голова засідання:

к. філол. н., доц., в.о. зав. кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови Запорізького національного університету

Запольських С.П.

Секретар:

ст. лаб. кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови Запорізького національного університету

Омельянська К.С.

Підпис
засвідчую

Запольських С.П.
Омельянська К.С.

НАЧАЛЬНИК
ВІДДІЛУ КАДРІВ

А. Комаровський

ВИСНОВОК ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

Степанова Віталія Валерійовича

на тему «Лінгвосинергетичний аспект концепту ПОЛІТИКА в сучасному американському англомовному дискурсі», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія

Дисертація Степанова Віталія Валерійовича на тему «Лінгвосинергетичний аспект концепту ПОЛІТИКА в сучасному американському англомовному дискурсі», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія, виконана на кафедрі теорії та практики перекладу з англійської мови Запорізького національного університету. Тема дисертаційного дослідження затверджена в остаточній редакції на засіданні Науково-технічної ради Запорізького національного університету (протокол № 8 від 18 лютого 2021 року).

Для підготовки висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації вченою радою Запорізького національного університету (протокол № 7-дф від 23 лютого 2021р.) було ухвалено, що попередня експертиза дисертації проводитиметься на кафедрі теорії та практики перекладу з англійської мови Запорізького національного університету та призначено двох рецензентів:

1) кандидата філологічних наук, професора кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови Запорізького національного університету Клименко Ольгу Леонідівну;

2) доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри слов'янської філології Запорізького національного університету Павленко Ірину Яківну.

1. Ступінь актуальності теми дисертації

Дисертаційна робота виконана на кафедрі теорії та практики перекладу з англійської мови Запорізького національного університету. Вона присвячена вивченню концепту ПОЛІТИКА як ментального динамічного утворення-інформації про політичні події, вербальне ім'я якого репрезентує колективну емпіричну єдність індивідуальних контактів із матеріальним світом, описує ставлення до нього та фіксує прогрес спільноти. Тобто, дослідження імплементовано в аспекті синергетики – науки про динамічні саморегульовані системи.

Актуальність роботи зумовлена активізацією та продуктивністю динамічних студій у міждисциплінарному просторі.

Так, напрацьовуються інтерпретації концепту як перцептивно-когнітивно-афективно-волевиявленневого утворення динамічної природи з комунікативно умотивованим функціонуванням (Залевська О.О., Шевченко І.С., Мартинюк А.П., Таценко Н.В., Кравченко О.В., Бікертон Д., Дамасіо А., Гарді К.).

Витлумачується діяльнісне розуміння дискурсу як середовища динамічної онтології концепту (Мартинюк А.П., Шевченко І.С. та Морозова О.І., Фролова І.Є., Макаров М.Л., Таценко Н.В.), а також активно залучаються корпуси як мінімоделі такого середовища (Піменова М.В., Жаботинська С.А., Бондаренко Є.В.,

Морозова О.І., Єгорова О.І. та Рогоза І.К., Олійник Н.А., Романова О.С., Чорновол-Ткаченко О.О., Галунова Н.М. та Васянович Є.А., Довголюк М.М., Котенков М.С., Комнатная С.Р., Марчук У.Б., Сапієва С.К. та ін.).

Водночас, власне структура концептів і концептосфери зокрема (Таценко Н.В., Зайченко С.С., Гірник А.В., Гармаш О.Л., Приходько А.М., Ключникова В.Ю., Морель Морель Д.О.), як і низки лінгвістичних об'єктів загалом (словотвір: Єнікеєва С.М., Гармаш О.Л., Веремчук Е.О., Щигло Л.В.; речення: Домброван Т.І., Єнікеєва С.М.; дискурс: Ейгер Г.В., Піхтовнікова Л.С., Мамонова Н.В., Ключникова В.Ю.; метафори: Бистров Я.В., Орлова О.Л., Бакієв А.Г.) нерідко розцінювалася як складна автономна динамічна система з принципами саморегуляції.

Крім того, і сам феномен політики регулярно переосмислювався в історії філософами як динамічно мінливі стратегії благого управління соціумом (Аристотель, Платон, Цицерон, Августин Аврелій, Фома Аквінський, Кальвін Ж., Макіавеллі Н., Кампанелла Т., Мор Т., Бекон Ф., Гоббс Т., Локк Дж., Гроцій Г., Спіноза Б., Монтеск'є Ш.Л., Мореллі Е.Г., Руссо Ж.Ж., Марат Ж.П., Гольбах П.А., Сен-Симон А., Фур'є Ш., Вебер М., Маркс К. і Енгельс Ф., Вернадський В., Спенсер Г., Арендт Х., Фреско Ж. і Медоуз Р.).

Поряд із цим, все більш релевантними у науці загалом та в мовознавстві зокрема стають антропоцентричні студії, коли в фокусі уваги фахівців інтеракції людини з навколишнім світом. Не є виключенням і концепт ПОЛІТИКА, вивчення динамізму якого в сучасному американському дискурсі здійснюється вперше. Цим зумовлений вибір автором теми дисертації.

Здобувач правильно визначає зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Робота над дисертацією проводилася в межах комплексної міжкафедральної наукової теми факультету іноземної філології Запорізького національного університету «Когнітивно-комунікативні та лінгвокультурологічні параметри дослідження мовних одиниць».

2. Наукова новизна, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Наукова новизна результатів дисертації полягає в тому, що концепт ПОЛІТИКА вперше досліджується у когнітивно-синергетичному вимірі сучасного американського англомовного дискурсу як динамічне явище, ментальні механізми осмислення якого реконструюються у формі класичної польової моделі.

За результатами проведеного дослідження сформульовано нові наукові положення й висновки, зокрема:

– згенеровано авторську дефініцію концепту ПОЛІТИКА як динамічного феномену (ментальне динамічне утворення-інформація про політичні події, вербальне ім'я якого репрезентує колективну емпіричну єдність індивідуальних контактів зі світом, описує ставлення до нього та фіксує прогрес спільноти);

– здійснено новий погляд на польову модель онтології концепту (вона вперше описується автором як нестабільний об'єкт динамічної природи в американському англомовному дискурсі);

– розкрито паралельний прикладний потенціал як мережевого, так і матричного форматів у реконструкції польової моделі ідентичного концепту в когнітивному та синергетичному вимірах його динамічної онтології;

– для генерування когнітивної моделі динамізму концепту ПОЛІТИКА використано новаторський принцип екстраполяції однієї методики на іншу («семантика лінгвальних мереж» конвертується в семантико-когнітивний аналіз через операції когнітивної інтерпретації та промінантності);

– для генерування синергетичної моделі динамізму концепту ПОЛІТИКА залучено новаторський принцип геометричної конвертації отриманих за компонентним аналізом та методикою визначення логічних предикатів матриць у розрізі самоподібно організованої цілісної системи-концепту;

– динамізм осмислень концепту ПОЛІТИКА в американському варіанті англійської мови зафіксовано за польовою моделлю як у когнітивному, так і в синергетичному вимірі (за результатами дослідження він виявив себе як динамічне переосмислення американцями прагматичного управління соціумом заради колективного блага).

Наукова новизна отриманих результатів зумовила виокремлення автором положень, що виносяться на захист:

1. ПОЛІТИКА виступає динамічно осмисленим концептом; процес такого осмислення виявляє себе як стабільне емпіричне накопичення управлінських знань із їхньою самоподібною циклічною свідомою переоцінкою, що має еволюційний характер, тому концепт ПОЛІТИКА ідентифікується як ментальне динамічне утворення-інформація про політичні події, вербальне ім'я якого репрезентує колективну емпіричну єдність індивідуальних контактів зі світом, описує ставлення до нього та фіксує прогрес спільноти.

2. Принципи людського мислення вербалізуються у мові. Звідси, динамічно накопичені й ревалоризовані ознаки концепту ПОЛІТИКА візуально оформлюються як модель (наприклад, польова), структура і зміст якої виводяться з аналізу лінгвістичних ресурсів. Отже, така модель динамізму концепту може бути згенерована за релевантними лінгвістичними методиками через мережевий або матричний формати у когнітивному та синергетичному вимірах відповідно.

3. За результатами лінгвістичного аналізу в когнітивному й синергетичному ракурсах свідомості США концепт ПОЛІТИКА динамічно переосмислюється як зміна поглядів на прагматичне управління (з наміром досягти максимального суспільного блага), що є головним чинником його самоподібної еволюції.

4. Синергетизм концепту ПОЛІТИКА проявляється в структурному та змістовому плані, і за таких обставин цілісна система концепту самоорганізована з витримкою регулярних закономірностей.

Наукова обґрунтованість зазначених положень і висновків підтверджується їхньою бібліографічною аргументованістю. Для написання роботи автор використав 584 одиниці літератури – 362 теоретичні джерела, 27 словників, 195 ілюстративних ресурсів. Серед наукових видань значна кількість – 127 одиниць – англійською, німецькою та французькою мовами. Є багато посилань на статті в авторитетних закордонних журналах, індексованих у міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science – *Discourse and Society*; *Cognitive Linguistics*; *International Journal*

of Corpus Linguistics; Corpus Linguistics and Linguistic Theory; LEGE ARTIS. Language Yesterday, Today, Tomorrow; Advanced Education тощо.

Словники дібрано за темою дослідження: саме словники американського варіанта англійської мови (лінгвістичні та політичні, тезаурусні та ідіомні).

Ілюстративний матеріал також укладено з дотриманням репрезентативності. Для когнітивного виміру здійснено вибірку контекстів із Корпусу сучасної англійської мови американського варіанта (Corpus of Contemporary American English – СОСА). Для синергетичного виміру автор дібрав власні корпуси: із сучасних політичних та публіцистичних видань США зібрав та дослідив висловлювання американських президентів та знаменитостей.

Достовірність наукових результатів забезпечується використанням доцільних методів дослідження.

Щоб обґрунтувати теоретичні та методологічні засади вивчення концепту ПОЛІТИКА як динамічної ментальної сутності, автор залучив загальнонаукові методи: *опис, аналіз і синтез, дедукція та індукція*.

Розгляд динаміки концепту ПОЛІТИКА зумовив необхідність у поєднанні можливостей декількох спеціальних методик. Для побудови динамічної польової моделі концепту ПОЛІТИКА у когнітивному вимірі правомірно застосовано методіку Жаботинської С.А. *«семантика лінгвальних мереж»*, екстрапольовану на *семантико-когнітивний аналіз* Попової З.Д. і Стерніна Й.А. У такий спосіб опрацьовувалися контексти корпусу СОСА з виведенням асоційованих із ПОЛІТИКОЮ логічних предикатів, тематично відсортованих як мережева концептуальна модель ПОЛІТИКИ. Остання через *операції когнітивної інтерпретації та промінантності* конвертувалася в когнітивні ознаки, частотність яких слугувала засобом польової стратифікації концепту (від найбільш до найменш релевантної інформації).

Синергетична польова модель концепту ПОЛІТИКА генерувалася через комбінування лінгвістичних та математичних інструментів. Ресурси корпусів опрацьовувалися за *методиками компонентного аналізу і визначення логічних предикатів* із виведенням доменних матриць концепту ПОЛІТИКА. Надалі матриці (у разі схожості їхнього структурного каркасу) транслювалися в геометричну польову форму. Самоподібна стратифікація здійснювалася за *методикою гомотетичного перетворення подібності в розташуванні відносно центра*. Механізм стабілізації матриць-полів, а також кількісні та якісні зміни в них (в аспекті накладених *операцій когнітивної інтерпретації та промінантності*) розглядалися як параметри встановлення сучасної динамічної осмисленості концепту ПОЛІТИКА в американській свідомості.

Крім того, під час добору дослідницького матеріалу автор керувався *методами суцільної та випадкової вибірки*, зважаючи на потребу дослідити концепт ПОЛІТИКА максимально об'єктивно й неупереджено.

Об'єктивність і точність отриманих наукових результатів підтверджує доцільність обрання автором методів дослідження.

Дисертація виконана грамотною українською мовою. Стиль оформлення тексту відповідає прийнятним в науковій літературі правилам (точність, логічність, лаконічність, зрозумілість, зв'язність, цілісність, завершеність).

Дисертація є самостійною науковою працею, у якій висвітлені власні ідеї і розробки автора, що дозволили вирішити поставлені завдання. Теоретичні та методологічні положення і висновки сформульовані здобувачем особисто. Використані в роботі ідеї, положення та гіпотези інших авторів мають відповідні посилання.

Як дисертація на здобуття ступеня доктора філософії, робота має нетипово значний загальний обсяг – 435 сторінок: основний текст складає 195 сторінок, що вкладається в рекомендований ліміт, 240 сторінок – додатки з проаналізованими корпусними вибірками (515 контекстів для когнітивного виміру, 480 висловлювань для синергетичного виміру), список використаних джерел, анотації та списки праць автора.

Теоретичне значення дослідження для лінгвістики полягає в тому, що повному описуються механізми реконструкції класичної польової моделі концепту. Вона інтерпретується як динамічна система когнітивних ознак, що емпірично накопичуються і циклічно ревалоризуються у свідомості з виведенням системи на новий рівень еволюції. Така модель генерується як через мережевий, так і через матричний формат за новими комбінованими методиками («семантика лінгвальних мереж» + когнітивна інтерпретація + промінантність = семантико-когнітивний аналіз; компонентний аналіз / визначення логічних предикатів + когнітивна інтерпретація + промінантність = гомотетія).

Практична цінність роботи полягає в можливості використання результатів дослідження для укладання нових навчальних курсів із філологічних дисциплін («Методологія лінгвістичних досліджень», «Корпусна лінгвістика», «Теорія дискурсу», «Лінгвістична семантика», «Лінгвістична прагматика», «Когнітивна лінгвістика», «Лінгвосинергетика» тощо).

Імплементована методика дослідження концепту ПОЛІТИКА може бути застосована для розроблення нових навчальних програм із політології, соціології, психології та інших соціальних наук (поряд з уточненням результатів дослідницьких студій у названих галузях).

Крім того, відкриваються можливості щодо написання нових кваліфікаційних праць на ґрунті отриманих наукових результатів.

3. Наукові публікації, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, та повнота опублікування результатів дисертації

Наукові праці, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Українські фахові видання

1. Степанов В.В. Матрична модель концепту ПОЛІТИКА (на матеріалі англomовного дискурсу). *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2019. №175. С. 634-641. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/72764>.

2. Степанов В.В. Метафоризація концепту ПОЛІТИКА (на матеріалі англomовного корпусу СОСА). *Нова філологія*. 2019. №75. С. 72-82. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/74608>.

3. Степанов В.В. Когнітивна модель концепту ПОЛІТИКА (на матеріалі англомовного корпусу СОСА). *Нова філологія*. 2019. №78. С. 60-74. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/76836>. (Index Copernicus).

4. Степанов В.В. Роль когнітивної інтерпретації в матричному моделюванні концепту ПОЛІТИКА (на матеріалі англомовного дискурсу). *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2020. №187. С. 532-540. URL: <https://www.cuspu.edu.ua/ua/naukova-dijalnist/fakhovi-zbirnyky> (Index Copernicus).

5. Степанов В.В. Синергетична модель концепту ПОЛІТИКА (на матеріалі англійської мови). *Нова філологія*. 2020. №80. Том 2. С. 269-278. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/81220> (Index Copernicus).

6. Степанов В.В. Фрактальність концепту ПОЛІТИКА в сучасному англомовному дискурсі. *Нова філологія*. 2020. №79. С. 102-112. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/77703> (Index Copernicus).

Закордонні видання

1. Stepanov V.V. Role of prominence in matrix modeling of the POLITICS concept (within the USA celebrity discourse). *East European Science Journal*. 2020. №6 (58). Part 2. P. 65-71. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/79337> (Index Copernicus).

2. Stepanov V.V. Role of prominence in matrix modeling of the POLITICS concept (within the USA political discourse). *East European Science Journal*. 2020. №3 (55). Part 4. P. 33-39. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/77675> (Index Copernicus).

3. Tatsenko N., Stepanov V., Shcherbak H. Conceptual model of POLITICS in American English. *Humanities and Social Sciences Reviews*. 2020. Volume 8. Issue 2. P. 248-269. URL: <https://doi.org/10.18510/hssr.2020.8229> (Index Copernicus).

Внесок здобувача: проаналізовано концептуальну модель ПОЛІТИКИ з її трансформацією в когнітивну модель за пропонованою методикою.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Степанов В.В. Методика реконструкції польової моделі концепту в когнітивному і синергетичному вимірі. *Issues of Modern Philology in the Context of the Interaction of Languages and Cultures*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Італія, Венеція, 27-28 грудня 2019). Венеція: Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2019. С. 166-171.

2. Степанов В.В. Синергетична інтерпретація концепту в сучасній лінгвістиці. *Philology in EU Countries and Ukraine at the Modern Stage*: conference proceedings (Румунія, Бая-Маре, 21-22 грудня 2018). Бая-Маре: Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2018. С. 202-206.

3. Stepanov V.V. Mathematical analysis of the concept as a self-organized limitlessly branchable structure (on the basis of the fractal geometry by B. Mandelbrot). *Research of Different Directions of Development of Philological Sciences in Ukraine and EU*: conference proceedings (Romania, Baia Mare, September 20-21, 2019). Baia Mare: Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2019. P. 177-181.

Повнота опублікування результатів дисертації засвідчується таблицею 1.

Таблиця 1 – Повнота опублікування результатів дисертації

№	Наукова публікація здобувача		Висвітлені підрозділи дисертації
	Назва	Видання	
<i>Наукові видання держав-членів ОЕСР та/або ЄС</i>			
1.	Role of prominence in matrix modeling of the POLITICS concept (within the USA celebrity discourse)	<i>East European Science Journal</i> . 2020. №6 (58). Part 2. P. 65-71.	п. 4.2.2
2.	Role of prominence in matrix modeling of the POLITICS concept (within the USA political discourse)	<i>East European Science Journal</i> . 2020. №3 (55). Part 4. P. 33-39.	п. 4.2.1
<i>Закордонні наукові видання, що не є державами-членами ОЕСР та/або ЄС</i>			
3.	Conceptual model of POLITICS in American English	<i>Humanities and Social Sciences Reviews</i> . 2020. Volume 8. Issue 2. P. 248-269.	п. 1.1-1.2, п. 1.4-1.6, п. 2.1-2.2, п. 3.1-3.2
<i>Наукові фахові видання України</i>			
4.	Матрична модель концепту ПОЛІТИКА (на матеріалі англomовного дискурсу)	<i>Наукові записки. Серія: Філологічні науки</i> . 2019. №175. С. 634-641.	п. 4.1.1
5.	Метафоризація концепту ПОЛІТИКА (на матеріалі англomовного корпусу СОСА)	<i>Нова філологія</i> . 2019. №75. С. 72-82.	п. 3.2.1.1
6.	Когнітивна модель концепту ПОЛІТИКА (на матеріалі англomовного корпусу СОСА)	<i>Нова філологія</i> . 2019. №78. С. 60-74.	п. 2.2, п. 3.2
7.	Роль когнітивної інтерпретації в матричному моделюванні концепту ПОЛІТИКА (на матеріалі англomовного дискурсу)	<i>Наукові записки. Серія: Філологічні науки</i> . 2020. №187. С. 532-540.	п. 4.3
8.	Синергетична модель концепту ПОЛІТИКА (на матеріалі англійської мови)	<i>Нова філологія</i> . 2020. №80. Том 2. С. 269-278.	п. 1.3, п. 2.3, п. 4.4
9.	Фрактальність концепту ПОЛІТИКА в сучасному англomовному дискурсі	<i>Нова філологія</i> . 2020. №79. С. 102-112.	п. 1.3, п. 4.1
<i>Друковані тези доповідей на конференціях</i>			
10.	Методика реконструкції польової моделі концепту в когнітивному і синергетичному вимірі	<i>Issues of Modern Philology in the Context of the Interaction of Languages and Cultures</i> : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Італія, Венеція, 27-28 грудня 2019). Венеція: Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2019. С. 166-171.	п. 2.2-2.3, п. 3.2.2, п. 4.4
11.	Синергетична інтерпретація концепту в сучасній лінгвістиці	<i>Philology in EU Countries and Ukraine at the Modern Stage</i> : conference proceedings (Румунія, Бая-Маре, 21-22 грудня 2018). Бая-Маре: Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2018. С. 202-206.	п. 1.3

12.	Mathematical analysis of the concept as a self-organized limitlessly branchable structure (on the basis of the fractal geometry by B. Mandelbrot)	<i>Research of Different Directions of Development of Philological Sciences in Ukraine and EU: conference proceedings (Romania, Baia Mare, September 20-21, 2019). Baia Mare: Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2019. P. 177-181.</i>	п. 4.1.2

ВИСНОВОК

Ознайомившись із представленою для попередньої експертизи дисертацією Степанова В.В. та науковими публікаціями, у яких висвітлені основні результати дослідження, а також взявши до уваги підсумки фахового семінару кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови, вважаємо, що:

1. Дисертаційна робота Степанова Віталія Валерійовича «Лінгвосинергетичний аспект концепту ПОЛІТИКА в сучасному американському англомовному дискурсі» є самостійним завершеним дослідженням. Усі результати та положення, що виносяться на захист та становлять наукову новизну, одержані здобувачем особисто. За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, теоретичною і практичною цінністю отриманих наукових результатів рецензована робота відповідає спеціальності 035 Філологія та вимогам Постанови КМУ від 06.03.2019 № 167 «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії».

2. Дисертація Степанова Віталія Валерійовича на тему «Лінгвосинергетичний аспект концепту ПОЛІТИКА в сучасному американському англомовному дискурсі» може бути рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія (галузь знань 03 Гуманітарні науки) у разовій спеціалізованій вченій раді.

Рецензент:

к. філол. н., проф. кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови
Запорізького національного університету

Клименко О.Л.

Рецензент:

д. філол. н., проф., завідувач кафедри
слов'янської філології Запорізького
національного університету

Павленко І.Я.

НАЧАЛЬНИК
ВІДДІЛУ КАДРІВ

